

خبرنامه تحولات انرژی (۲۲)

دوره دهم

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۶۳۵۷
اسفندماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱ خلاصه مدیریتی
- ۲ بررسی وضعیت بازار نفت طی هفته گذشته
- ۲ پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۲۰۱۹ از منظر سه مؤسسه مورد توجه رصدگران بازار نفت
- ۳ چشم‌انداز بازار جهانی نفت در چند سال آینده
- ۶ چهار مبحث مهم ژئوپلیتیک سال ۲۰۱۹
- ۱۱ افزایش ۱/۶ درصدی سیستم یکپارچه برق روسیه در سال ۲۰۱۸
- ۱۲ منابع و مآخذ

خبرنامه تحولات انرژی (۲۲)

دوره دهم

خلاصه مدیریتی

- طی هفته منتهی به ۱۵ فوریه ۲۰۱۹، میانگین قیمت نفت برنت با ۶ درصد افزایش به ۶۶/۲۵ دلار به ازای هر بشکه رسید که بالاترین قیمت از نوامبر ۲۰۱۸ به شمار می‌رود. به همین ترتیب، نفت وست‌تگزاس اینترمدیت نیز با ۵ درصد افزایش به ۵۵/۵۹ دلار به ازای هر بشکه رسید.
- طی هفته گذشته، متوسط قیمت نفت اوپک به ۶۲/۶۳ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به مدت مشابه ماه ژانویه، ۵/۵ درصد افزایش یافت.
- بر اساس پیش‌بینی مؤسسه مکنزی در صورتی که رشد تقاضا با روند باثباتی پیش رود، انتظار از قیمت نفت در سال ۲۰۲۰ بین ۷۰-۶۰ دلار به ازای هر بشکه خواهد بود.
- تلاش چین برای تسلط جهانی؛ جنگ‌های تجاری ناشی از گسترش ال ان جی؛ بروز نشانه‌های بی‌ثباتی در پادشاهی سلطنتی عربستان؛ موج جهانی عوامگرایی (پوپولیسم) از مهم‌ترین مباحث مخاطره‌آمیز در سال ۲۰۱۹ مطرح شده است.
- بر اساس پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی، عرضه نفت کشورهای غیرعضو اوپک در سال جاری میلادی یک میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌یابد، در حالی که به پیش‌بینی اوپک این رقم از ۲ میلیون و ۱۷۰ هزار بشکه در روز رشد برخوردار خواهد شد.
- میزان واردات برق روسیه در سال ۲۰۱۸، به میزان ۴۰۰۲ تراوات ساعت و صادرات برق آن نیز شامل ۱۹۵۲۹ تراوات ساعت بوده است.

بررسی وضعیت بازار نفت طی هفته گذشته

بر اساس خبرگزاری رویترز، تعداد دکل‌های حفاری آمریکا به منظور بالا بردن عرضه و ایجاد تعادل در بازار تقاضا در هفته گذشته افزایش یافت.

طی هفته منتهی به ۱۵ فوریه ۲۰۱۹، میانگین قیمت نفت برنت با ۶ درصد افزایش به ۶۶/۲۵ دلار به ازای هر بشکه رسید که بالاترین قیمت از نوامبر ۲۰۱۸ به‌شمار می‌رود. به همین ترتیب، نفت وست‌تگزاس اینترمدیت نیز با ۵ درصد افزایش به ۵۵/۵۹ دلار به ازای هر بشکه رسید.

طی هفته گذشته، متوسط قیمت نفت اوپک به ۶۲/۶۳ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به مدت مشابه ماه ژانویه، ۵/۵ درصد افزایش یافت. این افزایش قیمت‌ها بخشی به دلیل کاهش داوطلبانه تولید نفت اوپک بوده است. در هفته گذشته همزمان با بسته شدن میدان صفانیه، از بزرگ‌ترین میادین نفتی فراساحلی جهان در عربستان، با ظرفیت تولید بیش از یک میلیون بشکه در روز، سطح تولید نفت اوپک کاهش یافت. از سوی دیگر، تحریم‌های آمریکا علیه ایران و ونزوئلا، کاهش تولید نفت لیبی، اختلافات داخلی نیجریه و احتمال کاهش تولید نفت این کشور از عوامل اثرگذار در تولید نفت اوپک و افزایش قیمت‌های جهانی به‌شمار می‌رود (رویترز، ۱۶ فوریه ۲۰۱۹).

پیش‌بینی قیمت نفت در سال ۲۰۱۹ از منظر سه مؤسسه مورد توجه رصدگران بازار نفت
سه مؤسسه مورد توجه ناظران بازار نفت، برای رشد شدید تولید نفت در کشورهای غیرعضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در سال ۲۰۱۹ میلادی آماده می‌شوند، اما درباره اینکه این رشد عرضه تا چه حد از رشد تقاضا فراتر می‌رود، اختلاف نظر دارند.

اداره اطلاعات انرژی آمریکا، پیش‌بینی می‌کند تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۹

میلادی با یک میلیون و ۴۹۰ هزار بشکه رشد سالیانه به ۱۰۱ هزار بشکه در روز می‌رسد که بالاترین برآورد رشد تقاضا در میان مؤسسه‌های یاد شده است.

آژانس بین‌المللی انرژی نیز پیش‌بینی کرد مصرف نفت در سال جاری میلادی به ۱۰۰ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز می‌رسد که یک میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه نسبت به سال ۲۰۱۸ میلادی بیش‌تر است. این نهاد اعلام کرد با وجود تحریم‌ها علیه ایران و ونزوئلا و کاهش تولید اوپک، بازار نفت برای هضم رشد تولید غیراوپک با چالش روبه‌رو خواهد شد. این در حالی است که اوپک پیش‌بینی کرد تقاضای نفت در سال جاری میلادی تنها از یک میلیون و ۲۴۰ هزار بشکه رشد برخوردار می‌شود و به یک میلیون بشکه در روز می‌رسد. بالاترین برآورد از عرضه نفت کشورهای غیرعضو اوپک توسط اداره اطلاعات انرژی آمریکا انجام شد و این نهاد پیش‌بینی کرد، تولید این کشورها در سال ۲۰۱۹ میلادی ۲ میلیون و ۵۷۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌یابد.

آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی کرد عرضه نفت کشورهای غیرعضو اوپک در سال جاری میلادی یک میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌یابد، در حالی که اوپک پیش‌بینی کرد این رقم از ۲ میلیون و ۱۷۰ هزار بشکه در روز رشد برخوردار خواهد شد. اوپک اعلام کرد در سال ۲۰۱۹ میلادی، تقاضا برای نفت این سازمان یک میلیون و ۲۰ هزار بشکه در روز کاهش می‌یابد (خبرگزاری شانا).

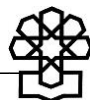
چشم‌انداز بازار جهانی نفت در چند سال آینده

مؤسسه مکنزی گزارشی^۱ را در ماه فوریه منتشر کرد که در آن به نوسانات قیمت نفت در

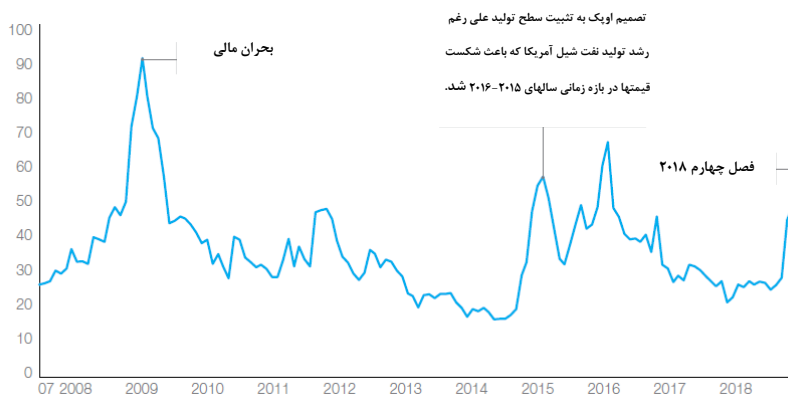
1. Feb. 2019, "Global Oil Supply and Demand Outlook", Retrieved from www.mckinsey.com/solutions/energy-insights

سال ۲۰۱۸ و پیش‌بینی قیمت آن در سال‌های آینده اشاره شده است. مطابق این گزارش، در سال گذشته بازه نوسانات قیمتی نفت بین ۵۰-۸۵ دلار به ازای هر بشکه بود. بهبود سریع و قریب‌الوقوع در حفاری‌های نفت شیل به معنای رشد ۱/۱ میلیون بشکه در روز در آمریکا طی سال گذشته میلادی اعلام شده است. همچنین به دلیل افزایش مازاد عرضه در سطح جهانی تولیدکنندگان اوپک و غیراوپک طی توافقی که در ماه دسامبر ۲۰۱۸ صورت گرفت، تصمیم به کاهش ۱/۲ میلیون بشکه در روز در عرضه نفت جهان گرفته شد. مازاد عرضه‌ای که در سال ۲۰۱۸ ایجاد شد وضعیت کانتانگو را در بازار جهانی نفت به وجود آورد. انتظار می‌رود این میزان مازاد عرضه برای سال‌های بعد از ۲۰۲۲ بیش‌تر از سال ۲۰۲۱ باشد.

به طور کلی عوامل اثرگذار در نوسانات قیمتی نفت در سال گذشته که در مطالعه مکنزی بدان اشاره شده، عوامل ژئوپلیتیکی به ویژه تحریم‌های خصمانه علیه ایران بوده است. طی سال گذشته تولید نفت آمریکا و عربستان با رشد بالا به ترتیب به ۱۱ و ۱۱/۵ میلیون بشکه در روز رسید. در نمودار ذیل شاخص نوسان‌های تجاری بازار نفت طی سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۱۸ ارائه شده است.

نمودار ۱. برجسته‌ترین شاخص‌های نوسان قیمت بازار نفت جهان طی سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۱۸

Source: Mckinsey, Feb. 2019

بر اساس پیش‌بینی این مؤسسه، در صورتی‌که رشد تقاضا با روند ثابتی پیش رود انتظار مکنزی از قیمت نفت در سال ۲۰۲۰ بین ۷۰-۶۰ دلار به ازای هر بشکه خواهد بود. پس از سال ۲۰۲۰ به دلیل افزایش تعداد پروژه‌های زود بازده نفت شیل در آمریکای شمالی و کندی سرعت رشد تقاضا، به نظر می‌آید قیمت نفت به حدود ۶۰ دلار به ازای هر بشکه برسد و اگر اوپک مداخله‌ای در بازار نداشته باشد و اقتصاد جهان روند نزولی طی کند در این سناریو با قیمت ۵۵-۵۰ دلار به ازای هر بشکه پس از سال ۲۰۲۰ مواجه خواهیم بود. اما اگر در سناریوی دیگر که در آن کنوانسیون مارپل^۱ در صنعت کشتیرانی کاملاً اجرا نشود و آمادگی برای اجرای آن حصول نشود و اگر همچنان تولید نفت ایران و ونزوئلا کاهش یابد و ظرفیت مازاد اثرگذار اوپک بر میزان تقاضای بازار اثرگذار شود در این صورت

1. کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی ناشی از کشتی‌ها MARPOL

می‌توان برای سال ۲۰۲۰ قیمت نفت بین ۹۰-۸۰ دلار به ازای هر بشکه را پیش‌بینی کرد.

چهار مبحث مهم ژئوپلیتیک سال ۲۰۱۹

سایت اوپیل پرایس در گزارشی^۱ چهار مبحث مهم ژئوپلیتیک و اثرگذار بر بازار جهانی نفت و انرژی جهان را بررسی کرده که در اینجا به طور خلاصه به آن اشاره می‌شود:

این چهار مبحث عبارتند از:

۱. تلاش چین برای تسلط بر جهان؛

۲. جنگ‌های تجاری ناشی از گسترش ال ان جی؛

۳. بروز نشانه‌های بی‌ثباتی در پادشاهی سلطنتی عربستان؛

۴. موج جهانی عوامگرایی (پوپولیسم).

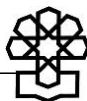
۱. طرح «یک کمربند، یک جاده» چین

اثر جنگ تعرفه که در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ در بازار به وجود آمد، به مراتب عمیق‌تر از تولید و تجارت آمریکایی بود. در نهایت، این طرح کشوری همچون چین را دربرمی‌گیرد که در جستجوی سلطه فناورانه بر جهان و دستیابی به بزرگ‌ترین و شفاف‌ترین زنجیره تأمین است که جهان تا به حال به خود دیده است. این طرح با نام یک کمربند و یک جاده در برنامه ۲۰۲۵ چین مطرح شده است.

بی‌تردید جنگ سرد در نیمه سال ۲۰۱۸ شکل گرفت و در اواخر سال گذشته آمریکا، چین را یک تهدید امنیتی ملی نامید.

طرح یک کمربند، یک جاده به دلیل اینکه عمدتاً شرکت‌های دولتی چین

1. "4 Geopolitical Trends to Watch in 2019", Retrieved from www.oilprice.com

برآورده‌کننده پیشنهادهای استراتژیک این کشور هستند قابل اجراست و این در حالی است که شرکت‌های بزرگ غرب که برآورده‌کننده منافع دولت‌هایشان نیستند، از این طرح سودی نمی‌برند.

این طرح از آن جهت بزرگ‌ترین تهدید جهان به‌شمار می‌رود که بر اساس اطلاعات بانک جهانی، یک‌سوم تجارت‌های حال حاضر و تولید ناخالص داخلی جهان را به خود اختصاص داده و ۶۰ درصد از جمعیت جهان را شامل می‌شود. اطلس جغرافیایی طرح یک کمربند و یک جاده که با هدف حکمرانی در بازار جهان در چین تعیین شده، در نقشه ارائه شده است.

این طرح چین را به ۶۵ کشور مرتبط می‌کند که در کل ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان و ۷۵ درصد از ذخایر انرژی جهان را دربردارد. چین برای تحقق این امر میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری می‌کند و در شکل جدید تجارت جهانی در حال تبلور است.

نقشه ۱. اطلس حکمرانی بازار جهان در طرح یک کمر بند، یک جاده

۲. جنگ تجاری و ال ان جی

تعرفه‌های کنونی موجب نخواهد شد که تولید در آمریکا شکل گیرد یا باعث ایجاد شغل در این کشور گردد. زیرا پیش‌تر شرکت‌ها با این‌گونه تعرفه‌ها عمدتاً به سمت نیروهای کار ارزان در ویتنام، اندونزی و حتی آفریقا سوق می‌یابند. آنچه بدان مسلح خواهند شد ال ان جی است. این سیاست خارجی واشنگتن، به تعبیر اوایل پرایس، باعث نزدیکی بیش‌تر ایران و روسیه به چین خواهد شد. اقدام چین به واردات ال ان جی و گاز طبیعی جهان باعث شده که این کشور به بزرگ‌ترین عامل رشد تقاضای گاز طبیعی در جهان تبدیل شود. دولت چین ال ان جی را همچون سلاح نرم می‌پندارد. پروژه‌های عظیم ال ان جی

لویزیانا رو به توقف است و اگر خریدار بزرگی نظیر چین اقبالی به چنین پروژه‌هایی نداشته باشند بی‌شک پروژه دیگر جذابیت نخواهد داشت. آمریکا هم‌اکنون در حال چانه‌زنی برای جذب بازار ال ان جی در ژاپن و اروپاست در حالی که از دست دادن بازار چین برای آمریکا دردناک خواهد بود.

تهدید دیگر برای آمریکا، ایران است. زمانی که شرکت توتال فرانسه از همکاری در پروژه پارس جنوبی ایران بازماند و چین ادامه همکاری را در پیش گرفت با عدم واردات ال ان جی از آمریکا این خریدار بزرگ را دیگر با چالش مواجه خواهد کرد، گاز طبیعی قطر هم می‌تواند جایگزین مطمئن دیگری برای چین به‌شمار رود. حال اگر آمریکا سلاح ال ان جی خود را از دست دهد گویی یکی از بزرگ‌ترین سلاح‌های ژئوپلیتیکی خود در جهان را از دست داده باشد.

۳. بازی تاج و تخت در خاورمیانه

اوایل پرایس سیاست‌های عربستان در خاورمیانه را تابوشکنی و سیاست‌های نابخردانه بن‌سلمان می‌خواند به ویژه اقدامات عربستان در اواخر سال ۲۰۱۷ و اوایل سال ۲۰۱۸ که باعث بهادادن بیش‌تر واشنگتن به این دولت شده به‌طوری که با خروج آمریکا از برجام عملاً وکالت جنگ علیه ایران در یمن، از سوی دولت ترامپ به بن‌سلمان اعطا شد. اتحاد عربستان، امارات متحده عربی، مصر و در خط مقابل قطر به عنوان محوری ضدایرانی بود که توسط دولت ترامپ شکل گرفت. روابط عربستان - آمریکا زمانی در هم تنیده خواهد شد که تحریم‌های علیه ایران باعث محو نفت کشور از بازار شود که این امر هم خود سطح بالایی از نااطمینانی در بازار ایجاد می‌کند به طوری که اگر این رابطه عربی - آمریکایی بشکند بازار نفت با وضعیت بغرنجی مواجه خواهد شد.

۴. گسترش عوامگرایی (پوپولیسم)

سال ۲۰۱۹ با محوریت نئوفاشیسم، پوپولیست و قومگرایی مستقر در ۱۱ کشور اروپایی آغاز شده و به برگزاری انتخاباتی چشمگیر در کشورهایی مانند فنلاند، سوئد، آلمان، چک، اتریش، مجارستان، ایتالیا، سوئیس، دانمارک و هلند منجر می‌شود. در سال ۲۰۱۷، حزب عوامگرا در جمهوری چک به پیروزی رسید همین‌طور نیز در مجارستان و لهستان این روند در اروپای غربی رو به گسترش بود. «ماری لوپن» نماد قومگرایی ملی فرانسه توانست در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۷ یک‌سوم از آرای مردمی را به‌دست آورد. «یاروسلاو کاپچینسکی»، رئیس حزب حاکمیت قانون و عدالت لهستان مهاجرینی خارجی را که به لهستان سفر کرده بودند، متفاوت‌تر از لهستانی می‌خواند و حضور آنان را برای مردم لهستان خطرناک می‌دانست. «رودریگو دوترت»، رئیس‌جمهور فیلیپین نیز جشن سال نو را در کنار خدمتکاران خانواده خویش سپری کرد و «ژائیر بولسونارو» رئیس‌جمهور جدید برزیل اقدام پیشین این کشور علیه نسل‌کشی بومیان آمریکایی را اقدامی شایسته و مناسب می‌داند. در آمریکا نیز با پیروزی حزب دمکرات‌ها در انتخابات مجلس نمایندگان این کشور، حزب مخالف جمهوریخواهان به دنبال آن بودند تا با انتشار اخبار کذب و راه‌اندازی موج پوپولیستی مجدداً ظهور فاشیسم در این کشور را رقم زنند و این موج همچنان به حرکت خود ادامه می‌دهد.

افزایش ۱/۶ درصدی سیستم یکپارچه برق روسیه در سال ۲۰۱۸

بر اساس گزارش انر دیتا،^۱ سیستم یکپارچه انرژی روسیه^۲ که هفت سیستم قدرت در این کشور را مدیریت می‌کند (کل روسیه به استثنای جزایر شمالی و سیستم‌های تفکیک شده در شمال شرق سیبری) گزارش سالیانه ۲۰۱۸ را منتشر کرده است. ظرفیت داخلی نصب شده ۱/۴ درصد، (۲۴۳ گیگاوات) در پایان دسامبر ۲۰۱۸ افزایش یافت. سهم نیروگاه‌های برق حرارتی ۶۸ درصد، نیروگاه‌های برق آبی با سهم ۲۰ درصد و نیروگاه‌های هسته‌ای سهم ۱۲ درصد و ظرفیت تجدیدپذیرها کم‌تر از یک درصد (۰/۳ درصد خورشیدی و ۰/۱ درصد بادی) بوده است.

در سال ۲۰۱۸ میزان واردات برق روسیه ۴۰۰۲ تراوات ساعت بوده که ۳۷۰۰ تراوات ساعت آن از قزاقستان، ۱۷۸ تراوات ساعت از استونی و ۷۸ تراوات ساعت از اوکراین و ۴۶ تراوات ساعت از سایر مناطق صورت گرفته است. صادرات برق نیز شامل ۱۹۵۲۹ تراوات ساعت بوده که از این میزان ۷۸۸۱ تراوات ساعت به فنلاند، ۳۱۰۹ تراوات ساعت به چین، ۲۹۴۵ تراوات ساعت به لیتوانی، ۲۹۴۲ تراوات ساعت به اوکراین، ۱۲۰۰ تراوات ساعت به لتونی، ۵۶۹ تراوات ساعت به بلاروس، ۳۸۸ تراوات ساعت به مغولستان و ۴۹۵ تراوات ساعت به سایر مناطق صادر شده است.

1. Enerdata. Feb. 4th, 2019, "Russia's UES Power Generation Increased by 1.6% in 2018", Retrieved from <https://www.enerdata.net>

2. Unified Energy System

منابع و مآخذ

۱. خبرگزاری شاننا، «بازار نفت در سال ۲۰۱۹ با ضعف قیمت روبه‌رو خواهد بود»، ۲۸ بهمن‌ماه ۱۳۹۷.
2. Feb. 2019, "4 Geopolitical Trends to Watch in 2019", Retrieved from www.oilprice.com
3. Feb. 2019. "Global Oil Supply and Demand Outlook", Retrieved from www.mckinsey.com/solution/energy-insight
4. 4 Feb 2019. "Russia's UFS Power Generation Increased by 1.6% in 2018", Retrieved from <https://www.enerdata.net>
5. Oil Price Statistics. www.opec.org
6. Kearney, L. Feb. 15, 2019. "Oil Rises over 2 Percent to 2019 Highs on Tightening Supplies", Retrieved from www.reuters.com

شماره مسلسل: ۱۶۳۵۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه تحولات انرژی (۲۲) دوره دهم

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه کننده: زهرا جعفری

مدیر مطالعه: فریدون اسعدی

ناظر علمی: حسین افشین

متقاضی: کمیسیون انرژی

واژه‌های کلیدی:

۱. آژانس بین‌المللی انرژی

۲. اوپک

۳. اداره اطلاعات انرژی آمریکا

۴. قیمت نفت

۵. عرضه و تقاضا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۲/۱۴